

Наукові перспективи
Видавнича група

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ
НАУЦІ

№ 1(19)

2024

*Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право*

*Merry
Christmas*

& happy new year

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Асоціація науковців України
Науковий парк Національного Авіаційного Університету*

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Актуальні питання у сучасній науці»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 1(19) 2024

Київ – 2024

*Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration
Association of Scientists of Ukraine
Scientific Park of the National Aviation University*

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

«Current issues in modern science»

*("Pedagogy" Series, "Law" Series, Economy Series,
"Public Administration" Series, "Technology" Series,
"History and Archeology" Series)*

Issue № 1(19) 2024

Kyiv – 2024

«Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2024. № 1(19) 2024. С. 937.

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія Серія КВ № 25116-15056Р.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 076 Підприємство та торгівля), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування).

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 185 журналу присвоєно категорію "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія)

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 11.01.2024, № 4/1-24).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Міждержавної сільдії інженерів консультантів, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Журнал публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір. Цільова аудиторія: науковці, працівники вищих навчальних закладів та наукових інституцій, здобувачі вищої освіти, а також фахівці тематики журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор: Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Балаласва (Дорошенко) Катерина Вікторівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Герасименко Юлія Сергіївна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Біла Церква, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Закієв Іслам Муса-Огли - старший науковий співробітник кафедри підтримання льотної придатності авіаційної техніки Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Іванченко Євгенія Вікторівна — кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ігнатович Сергій Ромуальдович - доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)

- Кавиліна Ганна Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Карускевич Михайло Віталійович - доктор технічних наук, професор, професор кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Кінзерявий Василь Миколайович — кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Ковтун Владислав Юрійович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Корченко Анна Олександрівна — доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Корченко Олександр Григорович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Крижина Наталія Павлівна – доктор наук державного управління, професор, Заслужений лікар України, директор Навчально-Наукового медичного інституту Київського міжнародного університету (Київ Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- Марушєва Олександра Анатолівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (Київ, Україна)
- Маслак Тетяна Петрівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатолівна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- Новак-Калєєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Онїщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПРН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- Сидоренко Вікторія Миколаївна —асистент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Сирник Ярослав - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
- Січкарєнко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Терещенко Юрій Матвійович — доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії в області науки і техніки України, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Хохлачова Юлія Євгеніївна — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталя Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інєса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Якушенко Олександр Сергійович — кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Економіка»

Demianyshyna O.A. <i>EVALUATION OF FUNDRAISING AND GRANTWRITING AS INSTRUMENTS OF FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES</i>	15
Бензарь А.С., Пестова О.А. <i>МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД (2022-ПОЧАТОК 2023 РР.)</i>	30
Гончар М.Ф., Смолінська Н.В., Фалик О.П. <i>УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО СТАНУ</i>	45
Ємцев В.І., Ємцева Г.Ф. <i>«ЗЕЛЕНИЙ» ТРЕНД У ПОВОЄННОМУ ВІДРОДЖЕННІ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ</i>	54
Сибірцев В.В., Подплстній В.В., Кравченко В.П. <i>ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ВЕДЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ</i>	64
Слободянюк О.В., Калмикова Н.Ю. <i>СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПРОЕКТНІЙ СФЕРІ</i>	72

СЕРІЯ «Державне управління»

Антонова С.Є., Мартинюк Г.Ф. <i>РОЗВИТОК СФЕРИ БЛАГОУСТРОЮ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН РІВНЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ</i>	83
Базенко Г.А. <i>КОРИГУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 2030 В ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВАХ З ВРАХУВАННЯМ ПОТРЕБ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	92

Белай С.В., Споришев К.О., Онопрієнко О.С. <i>ГЕНЕЗИС ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	105
Березовський Р.С. <i>ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОЗАХИСНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВПЛИВІВ</i>	114
Бондар В.Т. <i>ГЕОСТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ФАКТОРА ПЕРСПЕКТИВИ КРАЇНИ. ПРИКЛАД НІМЕЧЧИНИ</i>	127
Власенко С.І. <i>ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУТНІСНИХ СКЛАДОВИХ ПОНЯТТЯ «ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ»: КОЛЕКТИВНА ПАМ'ЯТЬ, НАЦІОНАЛЬНА ПАМ'ЯТЬ, ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ, ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА</i>	136
Єсенніков К.В. <i>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ</i>	151
Климосюк А.С. <i>ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНИЙ ПІДХІД У ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ САНКЦІЙ ЯК ФАКТОР, ЩО ЗМЕНШУЄ ЕФЕКТИВНІСТЬ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС</i>	164
Кононенко П.П. <i>РОЛЬ ПРИНЦИПІВ ВИБОРЧОЇ ДЕМОКРАТІЇ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ВИБОРЧОЇ ДЕМОКРАТІЇ</i>	173
Криштанович М.Ф. <i>ВИКОРИСТАННЯ CROWD-ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОР- МАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ</i>	185
Магомедов А.О. <i>ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ ТА ВТРАТ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ</i>	191
Пархоменко-Куцевіл О.І. <i>ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ</i>	207
Радиш Я.Ф. <i>МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ</i>	220

Руденко Д.П. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРІОДИ ЕПІДЕМІЙ ТА ПАНДЕМІЙ В УКРАЇНІ</i>	228
Угоднікова О.І., Кравцова С.В. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО МАРКЕТИНГУ В СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	248
Цуркан Р.А. <i>МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ</i>	259
Шалько М.Н. <i>МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ГАРАНТОВАНОГО ОБСЯГУ ТА ЯКОСТІ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ</i>	271
Шандрик В.І. <i>ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БУДІВНИЦТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ</i>	279
Швець К.П. <i>АНАЛІЗ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ ДО ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ</i>	292
СЕРІЯ «Право»	
Байрак К.С., Кислякова Є.І., Шведюк Д.С., Кисельов А.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	305
Банах С.В. <i>ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІЙ ТА МОНІТОРИНГУ ДПП ТА КОНЦЕСІЇ</i>	312
Боровська І.А. <i>ПРАВОВИЙ СТАТУС СТОРІН ТА ТРЕТІХ ОСІБ У СПРАВАХ ПРО ВИЗНАННЯ НЕОБГРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ (У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ)</i>	322

Гаран О.В. <i>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИПЛОМУВАННЯ СУДНОВОДІЇВ</i>	336
Каліман М.Р. <i>ПРИНЦИПИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ</i>	350
Коляда Т.А., Світлична К.С., Шуть О.Ю. <i>МОБІНГ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ: ВИКЛИКИ ТА РОЗВ'ЯЗАННЯ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІНСЬКО-ПРАВОВОГО ПІДХОДУ</i>	359
Леонідова О.О. <i>ВПЛИВ СУЧАСНОЇ ТЕНДЕНЦІЇ ПОСИЛЕННЯ ГНУЧКОСТІ МІЖНАРОДНИХ ТРУДОВИХ СТАНДАРТІВ НА ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ</i>	368
Маньгора Т.В., Калеников М.В., Мазур Р.Р. <i>РЕФОРМАКОЛЕКТИВНО-ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ</i>	381
Мельниченко І.Д. <i>ВЗАЄМОДІЯ СПЕЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ СЕКСУАЛЬНОМУ НАСИЛЬСТВУ, ПОВ'ЯЗАНОМУ ЗІ ЗБРОЙНИМ КОНФЛІКТОМ В УКРАЇНІ</i>	394
Савельєва А.С., Стрельченко О.Г. <i>АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВОЛОНТЕРСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА РЕАЛІЙ В УКРАЇНІ</i>	408
Сервецький І.В., Дем'яненко О.В. <i>ГЕНЕЗИС РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШПИГУНСТВО</i>	417
Тихонова О.В. <i>ОКРЕМІ ПИТАННЯ КАТЕГОРІЗАЦІЇ СЛУЖБОВИХ ОСІБ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У ЛІСОВІЙ ГАЛУЗІ</i>	433
Чорна В.Г., Кузьменко О.В., Кожура Л.О. <i>СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ФІНАНСОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА</i>	442
Шумак І.О. <i>ПРИНЦИПИ ДЕМОКРАТІЇ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ: ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ</i>	451

Яновицька Г.Б. 464
ЦИВІЛЬНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗПОРЯДЧИХ ПРАВ СТОРІН В АПЕЛЯЦІЙНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Puhach S.S., Vizniuk I.M., Paikush M.A., Dolynnyi S.S. 479
PROFESSIONAL TRAINING OF PROFESSIONAL MEDICAL PERSONNEL: ETHICAL AND DEONTOLOGICAL PRINCIPLES

Sarmatova O.S. 489
ACTIVE APPROACH IN THE PEDAGOGICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF SOCIAL SCIENCE SUBJECTS

Shenderuk O.B., Perminova V.A., Lytvyn S.V. 497
MODERATION TECHNIQUES AS AN IMPORTANT COMPONENT OF SUCCESSFUL FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Tanana S.M. 509
TO THE CONCEPT OF COMUNICATIVE CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS OF SERVICE SECTOR: ESSENCE AND BASIC CRITERIA

Бичок А.В. 522
ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО (НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ): ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ТА КОМПОНЕНТИ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Бурчак Л.В., Бурчак С.О. 530
ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Волошин П.М. 539
ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Годованюк Т.Л., Возносименко Д.А. 549
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ В КОНТЕКСТІ НУШ

Гончар Л.В. 560
ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКА ЯК ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ

Горденко С.І., Єричева Т.Ю. 567
ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

- Гришко С.В., Левада О.М., Прохорова Л.А., Непша О.В., Зав'ялова Т.В.** 581
*МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ
В ПЕДАГОГІЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Дубовик С.Г., Каденко Л.М.** 595
*ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ ОПРАЦЮВАННЯ УЧНЯМИ 3(4)КЛА
НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ «ДОСЛІДЖУЄМО МО.
ЯВИЩА» МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ*
- Ільніцька К.С.** 606
*ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ІСТОРИЗМУ У ЗАГАЛЬНОМУ КУРСІ
ФІЗИКИ ЗА ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМУВАННЯ
КОРПУСКУЛЯРНО-ХВИЛЬОВОЇ ТЕОРІЇ СВІТЛА»*
- Кірдан О.Л., Авраменко Б.І.** 625
*МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ: СУТНІСТЬ, ВИДИ,
ПЕРСПЕКТИВИ*
- Корсікова К.Г., Потапова Н.В.** 637
*ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ
ОСВІТИ: ОГЛЯД ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ*
- Краснобокий Ю.М.** 649
*ПРИКЛАД ВНУТРІШНЬОПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
МАТЕРІАЛУ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОГО КУРСУ ФІЗИКИ
НА БАКАЛАВРАТІ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ*
- Лоскутова І.В., Абуватфа Самі І.Х., Кіріцева О.А.** 669
*ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ НАВЧАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ
ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ*
- Найда Р.Г.** 683
*ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ЗДО ТА БАТЬКІВ: ОСОБЛИВОСТІ
РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗИ В УКРАЇНІ*
- Ордановська О.І.** 693
*ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ ЗА МОДЕЛЬНИМИ
НАВЧАЛЬНИМИ ПРОГРАМАМИ ДЛЯ 7-9 КЛАСІВ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ*
- Палагнюк М.М.** 709
*АНТРОПОЛОГІЧНА ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ ТА МИРУ НА ПРИКЛАДІ
ТРАКТАТУ ІНОКЕНТІЯ ГІЗЕЛЯ «МИР З БОГОМ ЧОЛОВІКУ»*

Поліщук Н.М. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ</i>	717
Розман І.І. <i>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</i>	726
Сидоренко Т.М. <i>АКТУАЛЬНІСТЬ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ</i>	735
Скрипник Т.В., Ганевіч Софі Марі, Ільїна Г.О. <i>МОДЕЛЮВАННЯ ПРОГРАМИ СТАНОВЛЕННЯ АДАПТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ З ОПОРОЮ НА МЕТОД «ПРИКЛАДНИЙ АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ»</i>	746
Федянін С.В. <i>ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗВО</i>	757
Черних В.В. <i>АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ В АДАПТИВНОМУ НАВЧАННІ</i>	770
Шаповал Л.В. <i>РОЗРОБКА ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНЮВАННЯ ОBOB'ЯЗКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ 5-6 КЛАСІВ У ПРИРОДНИЧІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ</i>	781
СЕРІЯ «Історія та археологія»	
Богатчук С.С. <i>ГОЛОДОМОР 1932-1933 РР.: НА ОСНОВІ ДОКУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ</i>	794
Долинна А.С., Колесник О.В. <i>СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ</i>	809
Каденюк О.С. <i>СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КООПЕРАЦІЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У СКЛАДІ ПОЛЬЩІ НАПЕРЕДОДНІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ</i>	817

Мельник Р.І., Спичак І.В. <i>З ІСТОРІЇ БУДІВНИЦТВА СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ „ПОЛІТЕХНІК” В АЛУШТІ</i>	827
Плюта Н.В., Десятничук І.О., Косяк С.М. <i>РОЗВИТОК ДУБРОВНИЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ</i>	835
Полієнко А.Ю. <i>ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2014-2023 РР.</i>	848
Соловей Г.М. <i>САДІВНИЦТВО У БОРОТЬБІ З ЕРОЗІЄЮ ҐРУНТІВ У 50-Х – 70-Х РР. XX СТОЛІТТЯ</i>	861
Терський С.В., Стасюк І.М. <i>РАНЬОСЕРЕДНЬОВІЧНІ СХІДНОСЛОВ’ЯНСЬКІ ГОРОДИЩА ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ПРИКАРПАТТЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ВИВЧЕННЯ</i>	872
Уреу Н.О., Гуцул І.А., Підгурний І.С. <i>МИСТЕЦТВО ФОТОГРАФІЇ В УКРАЇНІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст. (стилий огляд)</i>	883
Хардель М.І., Виздрик В.С. <i>ВІКІПЕДІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ІСТОРІЧНУ СВІДОМІСТЬ</i>	896
Шихов П.В. <i>ДЕМОГРАФІЧНА ПОЛІТИКА СРСР НА ТЕРИТОРІЇ СТАЛІНСЬКОЇ (ДОНЕЦЬКОЇ) ТА ВОРОШИЛОВГРАДСЬКОЇ (ЛУГАНСЬКОЇ) ОБЛАСТЕЙ У ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ</i>	907
Ярощук І.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ І МЕДИЧНИХ КАПЕЛАНІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ</i>	922

УДК 378.011.03

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1\(19\)-581-594](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1(19)-581-594)

Гришко Світлана Вікторівна кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії та туризму, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, 69000, тел.: (096)-21-61-372 <https://orcid.org/0000-0002-5054-3893>

Левада Ольга Михайлівна кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії та туризму, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, 69000, тел.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0003-1476-0089>

Прохорова Лариса Анатоліївна кандидат геологічних наук, доцент, доцент кафедри географії та туризму, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, 69000, тел.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0001-7693-1897>

Непша Олександр Вікторович старший викладач кафедри географії та туризму, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, 69000, тел.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0003-3929-9946>

Зав'ялова Тетяна Василівна старший викладач кафедри географії та туризму, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, 69000, тел.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0002-0040-2611>

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто сучасні підходи до методичної підготовки майбутнього вчителя географії в педагогічному закладі вищої освіти. Встановлено, що методична підготовка вчителя географії є цілісною багатокомпонентною системою в структурі його професійної підготовки. Вона будується на методологічних засадах географічної науки, педагогіки, психології, методики викладання географії та являє собою взаємозв'язок різних форм організації навчально-виховного процесу. Методична підготовка вчителя географії передбачає єдність теорії та практики, вона виступає

інтегратором знань, умінь та навичок студентів, сформованих у процесі психолого-педагогічної та предметної підготовки. Подано опис процесу методичної підготовки майбутніх учителів географії через різні форми навчання (лекції, семінари, практичні заняття), самостійну науково-дослідницьку, виробничу педагогічну практику, самостійну роботу. Розкрито складові методичної компетентності, такі як методичні знання, методичні вміння, педагогічна рефлексія, показано засвоєння їх студентами під час вивчення дисципліни «Методика навчання географії» та під час проходження виробничої педагогічної практики. Встановлено, що методичні знання, методичні вміння та навички необхідні майбутньому вчителю географії під час опанування ним практичної та науково-дослідницької педагогічної діяльності, а також науково-дослідницької географічної діяльності. Таким чином, проведене дослідження засвідчило, що процес формування методичної компетентності майбутнього вчителя географії тривалий і складний, і у педагогічному закладі вищої освіти закладаються лише його підвалини, але вже нині можна сказати, що теперішні випускники готові до здійснення педагогічної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: методична підготовка майбутнього вчителя географії, методичні знання, вміння та навички, виробнича педагогічна практика, науково-дослідницька діяльність студентів, самостійна робота студентів.

Hryshko Svitlana Viktorivna Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor, Associate Professor, Head of the Department of Geography and Tourism, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Naukovoho Mistechka St., 59, Zaporizhzhia, 69000, tel.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0002-5054-3893>

Levada Olga Mykhaylivna Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Geography and Tourism, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Mistechka St., 59, Zaporizhzhia, 69000, tel.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0003-1476-0089>

Prokhorova Larysa Anatoliivna Candidate of Geological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Geography and Tourism, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Mistechka St., 59, Zaporizhzhia, 69000, tel.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0001-7693-1897>

Nepsha Oleksandr Viktorovych Senior Lecturer of the Department of Geography and Tourism, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Mistechka St., 59, Zaporizhzhia, 69000, tel.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0003-3929-9946>

Zavyalova Tetyana Vasylivna Senior Lecturer of the of the Department of Geography and Tourism, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Mistechka St., 59, Zaporizhzhia, 69000, tel.: (096)-21-61-372, <https://orcid.org/0000-0002-0040-2611>

METHODOLOGICAL TRAINING OF A FUTURE GEOGRAPHY TEACHER IN A PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The article discusses modern approaches to the methodological training of a future geography teacher in a pedagogical higher education institution. It has been established that the methodological training of a geography teacher is an integral multicomponent system in the structure of his professional training. It is built on the methodological foundations of geographical science, pedagogy, psychology, methods of teaching geography and represents the interconnection of various forms of organization of the educational process. The methodological training of a geography teacher provides for the unity of theory and practice; it acts as an integrator of knowledge, skills and abilities of students formed in the process of psychological, pedagogical and subject preparation.

A description is given of the process of developing the methodological competence of students – future geography teachers through various forms of training (lectures, seminars, practical classes), independent research, industrial teaching practice, and independent work. The components of methodological competence are revealed, such as methodological knowledge, methodological skills, pedagogical reflection, and their mastery by students during the study of the discipline «Methodology of teaching geography» and during industrial teaching practice is shown. It has been established that methodological knowledge, methodological abilities and skills are necessary for the future geography teacher when mastering practical and research pedagogical activities, as well as scientific research geographical activities.

Thus, the study showed that the process of forming the methodological competence of a future geography teacher is long and complex, and only its foundations are laid at the university, but now we can say that current graduates are ready to carry out teaching activities in general education institutions.

Keywords: methodological training of a future geography teacher, methodological knowledge, skills, industrial teaching practice, student research activities, independent work of students.

Постановка проблеми. Глибокі духовні, соціально-економічні та політичні перетворення, характерні для всіх сфер життя сучасної України,

розширення ринку праці вимагають підготовки соціально-активної, творчої, професійно компетентної особистості. Підготовка професійно компетентного вчителя є однією зі складових процесу модернізації української вищої педагогічної освіти. Тож було розпочато масштабні трансформації, що ґрунтуються на ідеологічних засадах Концепції Нової української школи. Метою є зміщення освітніх акцентів із суто знанневих до компетентнісних. До вчителя суспільство завжди висувало високі вимоги, оскільки саме він як суб'єкт педагогічного процесу є головною дійовою особою будь-яких перетворень у системі освіти. Ці вимоги виражають специфічні особливості тієї чи іншої епохи. В нашій країні, в умовах Нової української школи, прискорилися процеси реформування освіти, дедалі більше підпорядковуючи ці зміни логіці не державного, а суспільного розвитку. Школа потребує фахівців, які володіють методологічною компетентністю, що передбачає наявність, а також використання вчителем методологічних знань, умінь і навичок у педагогічній (практичній і науково-дослідницькій) діяльності. Тому методологічні аспекти педагогічної освіти в останнє десятиліття перебувають у центрі уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення й аналіз науково-педагогічної літератури свідчать про те, що в теорії та практиці існують цінні ідеї, підходи до розв'язання проблеми, що розглядається. Проблему формування та розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів географії досліджували М.В. Адобовська, К.Б. Борисенко, О.В. Бондаренко, О.В. Браславська, І.В. Ванда, О.М. Варакута, Л.П. Вішнікіна, Н.О. Гончарова, Г.І. Гордашевська, Л.М. Донченко, М.В. Елькін, Л.І. Котик, В.Е. Лунячек, О.І. Мамчур, Л.А. Покась, І.Г. Рожі, К.О. Романькова, А.М. Слюта, О.М. Топузов, В.І. Тригуб, О.С. Чубрей, А.А. Шукановата ін. Усі ці праці мають важливе теоретичне і практичне значення. Водночас багато питань, пов'язаних із проблемою формування методологічної компетентності у майбутніх учителів географії, ще залишаються відкритими.

Мета статті - метою статті є теоретичний аналіз системи методичної підготовки майбутнього вчителя географії в педагогічному вищому навчальному закладі як основи для формування його методичної компетенції.

Виклад основного матеріалу. Сучасна дидактика вищої школи переживає новий етап у розвитку. Це зумовлено реформуванням системи шкільної освіти, переходом до особистісно-діяльнісної моделі навчання, до нового типу шкіл – школи мислення та дії. Шкільні дисципліни покликані сприяти розвитку здібностей і компетенцій школярів.

У цих умовах функції вчителя географії ускладнюються: у навчальному процесі він виступає насамперед як організатор пізнавальної діяльності школярів, їхній помічник і консультант. Перед педагогом поставлено складне

методичне завдання – розвивати особистісні якості учня, формувати вміння застосовувати географічні знання в житті та діяльності. Успіхи у розв'язанні сучасних завдань географічної освіти та досягненні планованих результатів навчання визначаються якістю підготовки вчителя, його професійною компетентністю.

Аналіз сучасних підходів до визначення професійно-педагогічної підготовки вчителя дає змогу констатувати, що практично в усіх представлених характеристиках виявляється використання аспекту готовності до розв'язання педагогічних завдань на високому рівні професійної майстерності. Це доводить суб'єктний характер позиції вчителя географії в умовах особистісно-орієнтованого навчання.

Особливого значення в суб'єктній позиції в діяльності вчителя набувають такі якості, як активність, свобода і самостійність, усвідомленість, ініціативність, креативність і пізнавальні здібності, а також прагнення до саморозвитку, самодетермінації. Тому головний акцент в умовах особистісно зорієнтованого навчання зроблено на вчителя-професіонала, вчителя-майстра, який володіє високим рівнем практичної підготовки для виховання особистості кожного учня в конкретній педагогічній ситуації.

Перед вузівською підготовкою майбутнього вчителя географії стоять завдання виховання особистості вчителя з високим рівнем географічної культури, сформованим педагогічним мисленням і методичною готовністю до розв'язання реальних завдань практичної педагогічної діяльності. Детермінуючим елементом, що має унікальне значення, є його методична підготовка.

Методична підготовка вчителя географії – це цілісна багатокомпонентна система в структурі його професійної підготовки. Вона будується на методологічних засадах географічної науки, педагогіки, психології, методики викладання географії та являє собою взаємозв'язок різних форм організації навчально-виховного процесу (лекційних, семінарських, лабораторно-практичних занять, виробничої педагогічної практики).

Зі свого боку, К.О. Романкова у своїй роботі зазначає, що «методичні компетентності формуються в системі методичної підготовки (взаємозв'язок між різними формами організації освітнього процесу, предметами та курсами професійного циклу, виробничими практиками). Оволодіння компетентностями цього блоку забезпечується системою методологічних знань і вмінь (на рівні оволодіння прийомами і методами проектування, діагностики, коригування освітнього процесу), а також дослідницькими і рефлексивними навичками. Методологічні компетентності є, по суті, інтегратором спеціально-дисциплінарних і загальнонаукових компетентностей, а також ціннісних орієнтацій учня, оскільки забезпечують вирішення освітніх завдань у конкретній практичній ситуації» [15, с.108].

На думку А. Шуканової, «методична компетентність учителя географії полягає у знанні: змісту, структури та методичного апарату освітніх програм і підручників; основних педагогічних технологій; методики організації сучасного уроку географії, проведення спостережень, практичних робіт і досліджень у польових умовах, на географічному майданчику, на екскурсіях; методики використання засобів навчання географії» [8, с.191].

Сформувати належну методичну компетентність майбутніх учителів географії на заняттях із методичних дисциплін, на думку Л. Покась, можливе, якщо забезпечити виконання комплексу вимог, що включають: 1) педагогічно-організаційні умови; 2) психолого-педагогічні умови; 3) методичні умови [14].

М. Криловець у своєму дисертаційному дослідженні розробив методичну систему підготовки майбутніх вчителів географії. Автор провів досконалий теоретико-методологічний аналіз навчального процесу у педагогічних закладах вищої освіти та обґрунтував необхідність модернізації методичної підготовки майбутніх учителів географії; розробив модель ступеневої методичної підготовки майбутнього вчителя географії за сучасних умов неперервної педагогічної освіти; визначив основні напрями розвитку системи методичної підготовки майбутніх учителів географії у педагогічних закладах вищої освіти [9].

Методична підготовка вчителя географії передбачає єдність теорії та практики, вона виступає інтегратором знань, умінь та навичок студентів, сформованих у процесі психолого-педагогічної та предметної підготовки.

Проблема методичної підготовки сучасного вчителя географії складна і багатогранна. Одним із її аспектів є неузгодженість цілей середньої географічної освіти та сформованих традицій професійної підготовки студентів. Сучасна середня школа багато в чому випереджає педагогічні вищі, в яких оновлення навчальних програм, введення в процес навчання активних форм, методів і технологій навчання відстає від загальноосвітньої школи. Сьогоднішні студенти багато в чому є продуктом «знання-центрованої» спрямованості навчання. Їхня предметна і спеціальна підготовка часто спирається на репродуктивні методи в навчанні.

Серед фахових знань, що зумовлюють методичну компетентність, особливу значущість мають предметні, психолого-педагогічні та методичні знання. У даному випадку для майбутнього вчителя географії предметні знання – це знання основ географічної науки в усій безлічі її напрямів.

З усього комплексу психолого-педагогічних знань, що викладаються у відповідних дисциплінах, які викладаються в педагогічному виші, найбільш важливими, необхідними для здійснення подальшої професійної діяльності вчителя географії, є такі: знання психологічних і вікових особливостей учнів, психологічні теорії та концепції навчальної діяльності, вибір психолого-

педагогічних засобів впливу на учнів, і психолого-педагогічний самоаналіз.

Методичні знання включають знання студентами: нормативно-правової документації в галузі освіти та методики навчання географії; значення та проблем дослідження методичної науки, її зв'язку з іншими психолого-педагогічними та географічними науками; цілей навчання географії в школі; структури та змісту шкільної географічної освіти; сучасних вимог до організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; типології методів і технологій навчання географії та ін.

Уся сукупність психолого-педагогічних і методичних знань пов'язана з методикою викладання предмета, тобто з умінням застосувати наявні знання під час викладання свого предмета на практиці. Методичні вміння майбутнього вчителя географії представлені уміннями: планувати навчальний процес з огляду на поставлені цілі уроку та особливості пізнавальної діяльності учнів; розробляти програмно-методичне забезпечення курсу географії, тематичні та поурочні плани; організовувати ефективний процес навчання географії в умовах загальноосвітніх закладів з орієнтацією на формування географічних уявлень школярів, навчання їх прийомам навчальної діяльності; проводити уроки різних типів та видів; здійснювати навчання географії; проводити уроки з географічного аналізу; проводити уроки географії; здійснювати навчання географічної діяльності; проводити уроки географії.

Ще важливим компонентом методичної компетентності майбутнього педагога є рефлексія. Рефлексія в педагогічному процесі – це процес самоідентифікації суб'єкта педагогічної взаємодії зі сформованою педагогічною ситуацією, з тим, що становить педагогічну ситуацію: учнями, педагогом, умовами розвитку учасників педагогічного процесу, середовищем, змістом, педагогічними технологіями тощо [1,5].

На думку О.С. Чубрей, рефлексія дозволяє майбутньому вчителю географії стати суб'єктом саморозвитку, що є надзвичайно важливим у цих умовах [16, с.151].

Нові орієнтири шкільної освіти визначають інноваційний характер освітнього процесу у вищій школі, використання інноваційних підходів у доборі методів навчання та їх оптимального поєднання.

У дидактиці вищої школи В.С. Кулешов та В.С. Нагаєв під методами навчання розуміють «систему способів досягнення навчальної мети в послідовній взаємодії викладачів і студентів, спрямовану на організацію засвоєння змісту освіти» [10, с.68; 12, с.82].

На думку О.С. Березюк та О.М. Власенко, «метод навчання – це спосіб здійснення цілеспрямованої двосторонньої взаємодії між учнем і вчителем, спрямованої на озброєння учня знаннями, уміннями і навичками» [2, с.49].

У своїй роботі В.П. Головенкін визначає методи навчання як «спосіб досягнення (реалізації) цілей і завдань освіти. Це система прийомів, дидактично обґрунтованих способів, за допомогою яких учитель передає, а учень засвоює знання, уміння і навички, передбачені змістом освіти» [4, с.50].

В. А. Гладуш та Г. І. Лисенко визначають методи навчання як «упорядковані способи взаємопов'язаної і цілеспрямованої діяльності вчителя та учнів, спрямовані на ефективне вирішення навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності» [3, с.88].

З огляду на ці визначення та позицію сучасної дидактики, можна сформулювати, що методи навчання – це впорядковані способи взаємопов'язаної діяльності викладача та студентів, які спрямовані на досягнення цілей освіти і ведуть до професійно-педагогічного формування та становлення майбутніх учителів географії.

Кафедра географії та туризму Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького вивчає проблему вдосконалення методичної підготовки майбутніх вчителів географії, пов'язані з цим питання організації навчального процесу та виробничої педагогічної практики в умовах Нової української школи.

Згідно з навчальними планами здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), суттєва роль у методичній підготовці майбутнього вчителя географії належить освітнім компонентам: «Методика навчання географії з курсовою роботою», «Інноваційні технології у викладанні географії» та вибіркоким освітнім компонентам «Методика розв'язання географічних задач», «Методика навчання економіки в закладах освіти», «Методологія природничо-музейної справи».

У процесі їх вивчення застосовуються такі методи навчання:

- методи стимулювання навчальної діяльності
- методи організації навчально-пізнавальної діяльності
- методи контролю за ефективністю та якістю навчально-пізнавальної діяльності

До групи методів стимулювання навчальної діяльності слід віднести так звані методи викладання, серед яких можна виокремити інформаційно-рецептивне та проблемне прочитання лекцій, організаційні моменти на семінарських заняттях, інструктаж до лабораторно-практичних занять та до організації самостійної роботи студентів.

Основна увага в системі методичної підготовки майбутніх учителів географії приділяється групі методів з організації навчально-пізнавальної діяльності, так званих методів навчання студентів. Ця група об'єднує не тільки методи, пов'язані з практичним застосуванням теоретичних знань, а й методи,

які визначаються інтересом студентів до майбутньої професійно-педагогічної діяльності. Практична реалізація цих методів здійснюється на семінарських і лабораторно-практичних заняттях.

Традиційні та актуальні методичні проблеми, що розглядаються в рамках методичних курсів, знаходять подальше відображення на виробничій педагогічній практиці та під час виконання курсових і випускних кваліфікаційних (дипломних) робіт. Саме ці форми організації навчального процесу становлять науково-дослідницьку діяльність студентів – важливу ланку методичної підготовки майбутніх учителів географії.

Важливу ланку методичної підготовки майбутніх учителів географії займає науково-дослідницька діяльність студентів. Організація науково-дослідницької діяльності покликана забезпечити різноманітні поєднання методів, а також застосування методів дослідження [7].

Необхідною умовою прищеплення студентам навичок ведення дослідницької роботи, уміння раціонально організовувати педагогічну працю є застосування емпіричних методів – вивчення досвіду роботи шкіл, узагальнення передового педагогічного досвіду, аналіз науково-методичної літератури та робота з журналом «Географія та економіка в рідній школі» [13].

На кафедрі географії та туризму МДПУ імені Богдана Хмельницького склалася поетапна схема включення студентів у науково-дослідницьку діяльність. Розв'язання дослідницьких завдань розпочинається в рамках освітнього процесу, на лекціях і семінарських заняттях. Потім дослідницька діяльність реалізується в курсових роботах, на виробничій педагогічній практиці та під час виконання дипломних робіт. Значне місце в НДДС посідає участь студентів у науковому гуртку «Всесвіт» та участь у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт зі спеціальності «Географія» та Науки про Землю (геологія), в обласному конкурсі обдарованої молоді в галузі науки в номінації «Географічні та геологічні науки».

Залучення студентів до виступів на підсумкових конференціях з виробничої педагогічної практики та наукових студентських конференціях сприяє розвитку методичного мислення, формуванню комунікативних навичок. Так, під час виробничої педагогічної практики IV курсу кожна група студентів проводить дослідження з однієї з методичних проблем (прийоми мотивації навчальної діяльності школярів, оцінювання результатів навчання, особливості сучасного уроку географії тощо). Результати дослідження доповідаються на підсумковій конференції, де студенти демонструють фрагменти уроків географії з елементами сучасних педагогічних технологій, результати інтерв'ювання та анкетування вчителів та учнів. Така практика роботи дає змогу не тільки поглиблювати теоретичну підготовку студентів, а й сприяє розвитку їхньої професійної спрямованості. На виробничій

педагогічній практиці I курсу магістратури студенти отримують творчі завдання. Мета завдань – представити узагальнену педагогічну модель за низкою напрямів. Під час звітної конференції студенти представляють педагогічні замальовки в різноманітній формі [6].

Провідну роль у системі методів з організації навчально-пізнавальної діяльності відіграють практичні методи застосування теоретичних знань. Тут найсуттєвішою є взаємодія викладача і студентів, причому важлива діяльність останніх. У їх реалізації особливого значення набувають різні види вправ, що виявляються в організації різних форм лабораторно-практичних занять:

1. Формування та відпрацювання методичних умінь, пов'язаних із розв'язанням конкретних педагогічних завдань: аналіз програм шкільного курсу географії та моделювання нової структури базової географічної освіти, добір оптимальних методів навчання та обґрунтування системи засобів навчання, складання календарно-тематичного планування навчального процесу, розробка та написання конспектів уроків, створення методичних картотек.

2. Проблемно-творчі завдання: розробка логіки науково-методичного дослідження, макета підручника географії для школи майбутнього, нетрадиційного уроку географії, пізнавальних завдань для шкільної лекції.

3. Розробка та представлення уроків географії із застосуванням сучасних педагогічних технологій: рольових ігор, дискусій, застосування на уроках електронних підручників, розв'язування проблемних ситуацій і запитань, використання диференційованих практичних завдань.

Особливого значення практичні методи навчання набувають в умовах підготовки студентів до роботи в профільних класах.

Методи самостійної роботи безпосередньо пов'язані з діяльністю студентів з навчальною, навчально-методичною, науково-методичною літературою з предмета, із сучасними нормативними документами шкільного курсу географії.

Самостійна робота студентів (СРС) – це вид їхньої індивідуальної навчальної діяльності, керівництво якою може здійснюватися як опосередковано, через використання методичних матеріалів, так і безпосередньо, шляхом керівництва з боку викладача.

Проблема ефективності самостійної роботи студентів з методики викладання географії, розвитку їхньої пізнавальної самостійності особливо актуальна в умовах реалізації нової парадигми освіти. Сучасний учитель географії покликаний навчити учнів самостійно мислити, сформулювати потребу в самоосвіті та самовихованні. Успішно виконати це може лише той педагог, який сам достатньою мірою оволодів ефективними прийомами самостійної роботи. Тому виникає необхідність такої організації, керівництва та контролю

освітнього процесу, яка була б спрямована на формування в майбутнього вчителя географії умінь самостійної діяльності.

Специфіка методичної підготовки на природничо-географічному факультеті МДПУ імені Богдана Хмельницького є такою, що вона компілює та інтегрує прийоми самостійної діяльності, сформовані на дисциплінах предметної підготовки (геологія з навчальною практикою, картографія з основами топографії з навчальною практикою, землезнавство з навчальною практикою та курсовою роботою та ін.), загальнопрофесійних дисциплінах (педагогіка, психологія), у період навчальних та виробничих практик. Саме тому самостійна робота з методики викладання географії має дослідницький і водночас системний характер.

Підвищення ефективності самостійної роботи студентів є одним із пріоритетних напрямів у діяльності кафедри географії та туризму. Сформована система організації СРС включає такі елементи:

- форми і методи СРС під час лекції: завдання із засвоєння знань на рівні сприйняття, осмислення, розпізнавання, класифікації, введення в текст лекції логічних опорних схем, прикладів, робота з додатковою літературою за темою лекції;

- форми і методи СРС під час лабораторно-практичних (семінарських) занять: використання інтерактивних методів навчання – бесіди, «методичні наради», рольові ігри, експрес-опитування, презентації;

- форми і методи СРС у позааудиторній діяльності: завдання з розроблення конспектів уроків, інструктивних карток практичних робіт, логічних опорних конспектів для шкільних лекцій, складання бібліографії статей науково-методичних журналів, тез і конспектів наукової та науково-методичної літератури.

Таким чином, облік самостійної діяльності студентів здійснюється на основі поєднання методів самостійної роботи і методів контролю за ефективністю та якістю навчально-пізнавальної діяльності. До останніх можна віднести індивідуальні та групові звіти студентів за завданнями лабораторно-практичних занять і СРС, система експрес-опитувань на аудиторних заняттях, доповіді студентів на семінарських заняттях, індивідуальні повідомлення студентів на підсумковій формі контролю знань – заліках та іспитах.

Висновки. Резюмуючи, підкреслимо: методична підготовка майбутнього вчителя географії – це багатокомпонентна цілісна система в структурі його професійної освіти. Інноваційний характер добору методів навчання вимагає включення проблемно-дослідницького підходу. Кожен метод має складну структуру і детермінований кваліфікаційною характеристикою спеціалістів, цілями і змістом географічної освіти та навчальної дисципліни, характером пізнавальної діяльності студентів. Багатоаспектний підхід до добору методів

навчання, їх оптимального поєднання створює особливий потенціал для вдосконалення методичної підготовки майбутніх учителів географії, формування допрофесійно-педагогічної компетенції фахівців. Пошук ефективних методів організації навчально-пізнавальної діяльності студентів визначається сучасними вимогами до особистості вчителя географії.

Література:

1. Алексєенко-Лимовська Л.В. Рефлексивний компонент методичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій загальноосвітній школах*. 2018. №60. Т. 1. С.57-61.
2. Березюк О.С., Власенко О.М. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212 с.
3. Гладуш В. А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д., 2014. 416 с.
4. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
5. Григор'єва Н. В. Рефлексія як механізм удосконалення професійної діяльності вчителя географії. *Педагогічний пошук*. 2018. № 3. С. 56–58.
6. Долгих А. В., Даценко Л. М., Непша О. В. Науково-дослідницька діяльність студентів-географів під час педагогічної практики. *Економіко-географічна освіта і національна самосвідомість: актуальні проблеми їх формування: збірник статей VII всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених (18 квітня 2013 р.)*. Донецьк: ДІСО, 2013. – С. 25-27.
7. Завальнюк, О. С. Педагогічні умови організації науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів географії в процесі фахової підготовки : автореф. дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Кропивницький, 2020. 23 с.
8. Компетентнісне навчання та викладання географії у системі неперервної педагогічної освіти : кол. монографія /за наук. ред. д-ра пед. наук Л. П. Вішнікіної. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 265 с.
9. Криловець М. Г. Система методичної підготовки майбутніх учителів географії : дис... д-ра наук: спец. 13.00.02. Київ, 2009. 397 с.
10. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с.
11. Марусинець М. Професійна діяльність педагога: рефлексивний аспект. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2012. №43(1). С.39-45.
12. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
13. Непша О.В. Підготовка майбутніх учителів географії до організації дослідницької діяльності учнів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. №83. С.193-197.
14. Покась Л., Браславська О. Інноваційна педагогічна технологія як засіб формування методичної компетентності для роботи майбутнього вчителя географії. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2015. Вип. 11. С. 66–73.
15. Романькова К. О. Професійні компетенції майбутніх вчителів у сфері географічної освіти: сутність, специфіка, технологія формування. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 80. Т. 2'.2021. С.106-110.

16. Чубрей О.С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу : монографія. Чернівці: Технодрук, 2020. 376 с.

References:

1. Aleksieienko-Lymovska, L.V. (2018) Refleksyvnii komponent metodychnoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Reflective component of methodological competence of future teachers of preschool education institutions]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii zahalnoosvitnii shkolakh*, 60, 57-61. [in Ukrainian].
2. Bereziuk, O.S. & Vlasenko, O.M. (2017) Dydaktyka: teoriia i praktyka [Theory and Practice]. Navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv humanitarnykh fakultetiv. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. [in Ukrainian].
3. Hladush, V. A. & Lysenko, H.I. (2014) Pedahohika vyshchoi shkoly: teoriia, praktyka, istoriia [Pedagogy of Higher Education: Theory, Practice, History.]. Navch. posib. D. [in Ukrainian].
4. Holovenkin, V.P. (2019) Pedahohika vyshchoi shkoly [Pedagogy of Higher Education]: pidruchnyk. Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho. [in Ukrainian].
5. Hryhorieva, N. V. (2018) Refleksiiia yak mekhanizm udoskonalennia profesiinoi diialnosti vchytelia heohrafii [Reflection as a mechanism for improving the professional activity of a geography teacher]. *Pedahohichniy poshuk.*, 3, 56-58. [in Ukrainian].
6. Dolhykh, A. V., Datsenko, L. M. & Nepsha, O. V. (2013) Naukovo-doslidnytska diialnist studentiv-heohrafiv pid chas pedahohichnoi praktyky [Research activity of geography students during pedagogical practice.]. *Ekonomiko-heohrafichna osvita i natsionalna samosvidomist: aktualni problemy yikh formuvannia: zbirnyk statei VII vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv i molodykh uchenykh (18 kvitnia 2013 r.)*. Donetsk: DISO, 25-27. [in Ukrainian].
7. Zavalniuk, O. S. (2020) Pedahohichni umovy orhanizatsii naukovo-doslidnytskoi diialnosti maibutnikh uchyteliv heohrafii v protsesi fakhovoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the organization of research activities of future geography teachers in the process of professional training] : avtoref. dys.... kand. ped. nauk : spets. 13.00.04. Kropyvnytskyi. [in Ukrainian].
8. Kulishov, V.S. (2022) Dydaktyka vyshchoi shkoly [Didactics of Higher Education]: navchalno-metodychnyi posibnyk. Bila Tserkva: BINPO DZVO «UMO» NAPN Ukrainy. [in Ukrainian].
9. Krylovets M. H. (2009) Systema metodychnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv heohrafii [The system of methodological training of future geography teachers]: dys... d-ra nauk: spets. 13.00.02. [in Ukrainian].
10. Kompetentnisne navchannia ta vykladannia heohrafii u systemi neperervnoi pedahohichnoi osvity : kol. Monohrafiia (2022) [9. Competence-based Learning and Teaching of Geography in the System of Continuing Teacher Education] /za nauk. red. d-ra ped. nauk L. P. Vishnikinoi. Poltava : PNPU imeni V. H. Korolenka[in Ukrainian].
11. Marusynets, M. (2012) Profesiina diialnist pedahoha: refleksyvnii aspekt [Professional activity of a teacher: a reflective aspect]. *Psykhologo-pedahohichni problemy silskoi shkoly*, 43(1), 39-45. [in Ukrainian].
12. Nahaiev, V.M. (2019) Pedahohika vyshchoi shkoly [Pedagogy of Higher Education]: Navchalnyi posibnyk. Kh.: «Stylna typohrafiia». [in Ukrainian].
13. Nepsha, O.V. (2022) Pidhotovka maibutnikh uchyteliv heohrafii do orhanizatsii doslidnytskoi diialnosti uchniv [Preparation of future geography teachers for the organisation of students' research activities]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 83, 193-197. [in Ukrainian].

14. Pokas, L. & Braslavska, O. (2015) Innovatsiina pedahohichna tekhnolohiia yak zasib formuvannia metodychnoi kompetentnosti dlia roboty maibutnoho vchytelia heohrafii [Innovative pedagogical technology as a means of forming methodological competence for the work of a future geography teacher]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 11, 66-73. [in Ukrainian].

15. Romankova, K. O. (2021) Profesiini kompetentsii maibutnikh vchyteliv u sferi heohrafichnoi osvity: sutnist, spetsyfika, tekhnolohiia formuvannia [Professional competences of future teachers in the field of geographical education: essence, specificity, technology of formation]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, 80, 106-110. [in Ukrainian].

16. Chubrei, O.S. (2020) Systema pidhotovky maibutnikh uchyteliv heohrafii do profesiinnoi diialnosti na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu [System of training future geography teachers for professional activity on the basis of a competence-based approach]: monohrafiia. Chernivtsi: Tekhnodruk. [in Ukrainian].

Журнал
«Актуальні питання у
сучасній науці»

(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)

Випуск № 1(19) 2024

Підписано до друку: 12.01.2024 р.
Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:
ФОП Жукова Ірина Віталіївна Свідоцтво серія ДК №7425 від 09.08.2021 р.,
02217, м. Київ, пр. Маяковського Володимира, буд. 4-В, кв. 10